

ע"פ 5860/14 - אסף לביא, ניסים כהן, מיכאל שמעון, מרדכי דיין נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5860/14

לפני:
כבוד השופט ס' גוברמן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט מ' מזוז

המערערים:
1. אסף לביא
2. ניסים כהן
3. מיכאל שמעון
4. מרדכי דיין

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
מיום 15.07.2014 בתפ"ח 54935-07-13 (ע"י כב'
השופטים ב' אזולאי, נ' זולוצ'ובר ו-י' רז לוי)

תאריך הישיבה: ט' בטבת התשע"ו (21.12.2015)

בשם המערערים 1 ו-4: עו"ד דוד יפתח; עו"ד דן ענבר
בשם המערערים 2 ו-3: עו"ד ליה פלוס
בשם המשיבה: עו"ד קרן רוט

בשם שרות המבחן: גב' ברכה וייס

עמוד 1

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטים ב' אזולאי, נ' זלוצ'ובר ו- י' רז-לוי) מיום 15.7.2014 בתפ"ח 54935-07-13.

תמצית הליכים קודמים

2. ארבעת המערערים הורשעו על יסוד הודאתם במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן ומאוחד, המייחס להם עבירות של חבלה בכוונה מחמירה ועבירות בנשק לפי סעיפים 329(א)-(1)-(2) ו- 144(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק או חוק העונשין).

3. לפי עובדות כתב האישום, נדברו המערערים לפגוע ולגרום חבלה בכוונה מחמירה לאדם (להלן: המתלונן). לשם כך, הצטיידו המערערים בכיסויי פנים אותם רכשו המערערים 1 ו- 3, בכפפות ובנשק מסוג M-4 קצר (להלן: הנשק) ובתחמושת תואמת. בהמשך הטמינו המערערים את הנשק בבור שחפרו במטע זיתים, כ- 200 מטרים צפונית לצומת גבעתי, וביום 1.7.2013 הגיעו הארבעה למלון באשדוד, ברכב מסוג מאזדה 5 השייך לדודו של המערער 1 (להלן: רכבהמאזדה), על מנת להיערך לביצוע זממם למחרת.

ביום 2.7.2013 יצאו המערערים מהמלון, ובשעה 9:45 נערכו המערערים 2, 3 ו- 4 במארב בצומת גבעתי. המערער 4 המתין לבואו של המתלונן במטע זיתים הנמצא מצפון לצומת גבעתי, כשהוא רעול פנים, עוטה כפפות ומצויד בנשק שהוצא מהבור בו הוטמן מבעוד מועד. במרחק של כ- 50 מטרים המתין המערער 3 כשהוא רעול פנים, עוטה כפפות ורוכב על קטנוע גנוב, ובמרחק של 200 מטרים המתין המערער 2 ברכב המאזדה. בסמוך לשעה 09:45 הגיעו לצומת גבעתי המתלונן ושניים נוספים ברכב בו נהג המתלונן. הרכב עצר בצומת, כשהוא השני ברמזור בפנייה שמאלה. המערער 4 המתין עד שהאור ברמזור התחלף לירוק, הרכב הראשון עבר, וכשרכבו של המתלונן נכנס לצומת, הגיח המערער 4 ממקום מסתורו וירה לפחות 25 כדורים מנשקו לעבר רכבו של המתלונן. כתוצאה מהירי נפגעו שלושת יושבי הרכב, אך המתלונן הצליח להשתלט על רכבו ונמלט מהמקום. מיד לאחר הירי, נמלט המערער 4 בריצה ועלה על הקטנוע שבו המתין לו המערער 3. השניים נסעו במהירות בשטח והגיעו למקום בו המתין להם המערער 2 ברכב המאזדה, וכולם יחד נמלטו מהמקום ברכב. בעת הירי, עברו בצומת שוטרים שהבחינו בירי ובהימלטות של המערערים 3 ו- 4 לרכב המאזדה, ועקבו אחרי הרכב. בשלב מסוים הבחינו המערערים 2, 3, ו- 4, כי השוטרים עוקבים אחריהם, והחלו להימלט בנסיעה מהירה מהשוטרים עד למושב שדה עוזיהו, שם נטשו את רכב המאזדה ונמלטו רגלית למושב סמוך. בסמוך לשעה 11:00 הגיע אדם שזהותו אינה ידועה, אסף את המערערים 2, 3 ו- 4 ברכבו, והארבעה נמלטו מהמקום.

לאחר האירוע, הגיעו המערערים 2, 3 ו- 4 למלון בטבריה על מנת להימלט מהשוטרים שחיפשו אחריהם. שם, ניסו השלושה לברר עם קרוביהם האם השוטרים מחפשים אחריהם ושוחחו על כך שיש לשבור את כרטיסי ה-SIM שלהם או לסגור ולזרוק את

מכשיר הטלפון הנייד של המערער 4 מהחלון. המערער 3 זרק את מכשיר הטלפון של המערער 4 מחלון חדר המלון בו שהו. ביום 4.7.2013 עזבו שלושת המערערים את המלון, מאחר שחשדו כי המשטרה עלתה על עקבותיהם, ונסעו לקבר רשב"י שבמירון, שם נעצרו על ידי המשטרה.

כתוצאה ממעשי המערערים נגרמו למתלונן ולנוסעים שהיו עמו חבלות חמורות. למתלונן נגרם פצע ירי ברגלו, נוסע אחד נפצע על ידי רסיסים בפניו, בבית החזה ובזרוע שמאל, ובנוסף נגרם לו שבר פתוח בברך שמאל, ואילו הנוסע השני נפצע בראשו, בזרוע ימין, בחזהו הימני ובכף ידו הימנית.

4. בגזר הדין שניתן ביום 15.7.2014 נגזרו על המערערים העונשים הבאים: על המערער 1 הושתו 7 שנות מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו; 18 חודשי מאסר על תנאי לבל יורשע במשך 3 שנים מיום שחרורו בעבירות אלימות מסוג פשע; פיצוי בסך 7,000 ש"ח לכל אחד מהנפגעים. על המערער 2 והמערער 3 הושת עונש זהה של 9 שנות מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו; 18 חודשי מאסר על תנאי לבל יורשעו במשך 3 שנים מיום שחרורם בעבירות אלימות מסוג פשע; פיצוי בסך 7,000 ש"ח לכל אחד מהנפגעים. על המערער 4 הושת עונש של 12 שנות מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו; 18 חודשי מאסר על תנאי לבל יורשע במשך 3 שנים מיום שחרורו בעבירות אלימות מסוג פשע; פיצוי בסך 7,000 ש"ח לכל אחד מהנפגעים.

5. בגזר דינו עמד בית המשפט על כך שחומרת העבירה שביצעו המערערים נעוצה בנסיבות המקרה. המערערים גמרו אומר בליבם לחבול במתלונן, כאשר כל האמצעים כשרים על מנת להשיג את מטרתם, לרבות האפשרות הממשית לפגיעה קטלנית באנשים נוספים, נוסעי הרכב או חפים מפשע אחרים, שכן לאחר תכנון והכנה מדוקדקים בחרו המערערים לבצע את מזימתם בצומת סואן בשעת בוקר, והמערער 4 ירה לא פחות מ-25 כדורים ורק בנס הסתיים האירוע בלא קיפוח חיי אדם. נוסף על פגיעתם של המערערים בשלמות גופם של המתלונן ושני הנוסעים האחרים, פגעו המערערים בביטחון הציבור והשלטון אווירי של פחד ותחושה של העדר חוק וסדר. נקבע, כי עבירות אלימות קשות כגון ירי באנשים לאור יום במקום הומה אדם, לא רק מסכנות ציבור של חפים מפשע, אלא גם פוגעות קשה באמון הציבור במערכת אכיפת החוק. לתיקונו של נזק זה, ובהתאם לעקרון ההלימה ולמדיניות הענישה הנוהגת, יש לשדר מסר ברור לפיו לכידתם של מבצעי עבירות והבאתם לדין מביאה גם לתוצאות של ענישה מחמירה.

באשר לאחריות שנושא כל אחד מהמערערים נקבע כי המערערים נהגו כעבריינים מאורגנים ותכננו בקפידה את ביצוע העבירה, וכל אחד מהם יכול היה לצפות את ההשלכות הקטלניות שעלולות היו להיגרם. לפיכך, לכל אחד מהם חלק שווה בהערכות ובהחלטה לבצע את העבירה, הגם שחלקו היחסי של כל אחד מהמערערים בביצוע העבירה בזירת הירי הוא שונה.

לענין קביעת מתחם העונש ההולם ציין בית המשפט כי פסקי הדין שהוגשו לעיונו מציגים טווח רחב של ענישה, כך שקשה לגזור מהם מדיניות ענישה נהוגה וזו תלויה בנסיבות כל מקרה. יחד עם זאת, נקבע כי ההתייחסות לעבירות מהסוג המתואר היא מחמירה. נוכח האמור, ובהתחשב בנסיבות האירועים, נקבע כי מתחם העונש ההולם לגבי המערער 1 הוא 6-9 שנות מאסר בפועל; לגבי המערערים 2 ו-3 המתחם הוא 7-11 שנות מאסר בפועל; ולגבי המערער 4 הוא 11-15 שנות מאסר בפועל.

6. בבואו לגזור את עונשו של כל אחד מהמערערים, קבע בית המשפט כי אופיו העברייני הקשה של האירוע מושא כתב האישום,

מצריך לשקול במסגרת קביעת העונש המתאים לכל מערער שיקולי הרתעה אישית והרתעת הרבים. כן נקבע, כי ככל שהעבירה חמורה יותר וצרכי ההרתעה גבוהים יותר, כך פוחת משקל הנסיבות האישיות, ואף על פי כן, יש להתחשב בנסיבות האישיות השונות של כל אחד מהמערערים. באשר לכלל המערערים, קבע בית המשפט כי התחשב לקולה בהודאתם בכתב האישום המתוקן ובהבעת החרטה בבית המשפט, הגם שלגבי חלקם יש הסתייגות בנוגע לחרטה בתסקירים שהוגשו בעניינם. מן העבר השני, התייחס בית המשפט לכך שלמערערים 1, 2 ו- 3 יש הרשעות קודמות בגין עבירות אלימות והשתתפותם בביצוע העבירות דנן מעידה על כך שאינם יראים מפני אימת הדין. כמו כן, ציין בית המשפט כי הוא לוקח בחשבון את ההמלצות ועדויות האופי ונסיבותיהם האישיות של המערערים, שעיקריהם יפורטו להלן:

המערער 1: בית המשפט ציין את היותו של המערער 1 אב ל- 4 ילדים אשר סיים שירות צבאי מלא. כמו כן, צוין כי מנהל "גרעין המורים התורני" כתב שהנאשם תרם רבות לנזקקים ומנהל בית נורמטיבי. בנוסף, הזכיר בית המשפט כי חלקו של המערער 1 בביצוע העבירה הוא הקטן ביותר ביחס לשאר המערערים. יחד עם זאת, ציין בית המשפט כי עברו הפלילי כולל הרשעות קודמות בגין סיוע להגרות והימורים אסורים, תקיפת עובד ציבור, איומים ותקיפה, כאשר העבירה האחרונה שביצע היא משנת 2007.

המערער 2: בית המשפט ציין כי המערער נולד למשפחה קשת יום בצלו של אב מכור לסמים שניהל אורח חיים עברייני וחולה במחלת הסרטן. בית המשפט התייחס לכך שעל אף שהמערער 2 הביע חרטה בבית המשפט, מתסקיר שירות המבחן בעניינו עולה כי הוא לא לקח אחריות על מעשיו ולא הביע אמפתיה כלפי קורבנות העבירה וכי חרטתו אינה נובעת מתהליך של ביקורת ערכית ומוסרית. כמו כן, נתן בית המשפט את דעתו על עברו הפלילי של המערער 2, הכולל הרשעות קודמות בגין איומים והחזקת סכין, כאשר העבירה האחרונה שביצע היא משנת 2009.

המערער 3: בית המשפט עמד על כך שהמערער 3 גדל במשפחה קשת יום והוצא למסגרות חוץ ביתיות. בית המשפט ציין כי הוגשה בעניינו של המערער 3 הערכה פסיכולוגית המבוססת על שיחות טלפון שקיים עם פסיכולוג, אולם נקבע כי יש לתת משקל נמוך לחוות הדעת המבוססת על שיחות טלפון. כמו כן, עמד בית המשפט על עברו הפלילי של המערער הכולל 4 הרשעות קודמות, 3 מתוכן מבית משפט לנוער, כאשר העבירה האחרונה שביצע המערער היא משנת 2012.

המערער 4: בית המשפט התייחס לנסיבות חייו של המערער 4 אשר לקח על עצמו את הטיפול בהוריו החולים מגיל צעיר. כמו כן, ציין בית המשפט כי קצינת המבחן התרשמה בעניינו, כי הבסיס לביצוע העבירות אינו אלימות מושרשת אלא קשיים חברתיים וקשיים בהצבת גבולות, ולהערכתה המערער 4 לוקח אחריות על ביצוע העבירות ומבטא שאיפה לנהל אורח חיים תקין ומוטיבציה להשתלב בהליך טיפולי. יחד עם זאת, לאור חומרת העבירות המליצה קצינת המבחן על ענישה מוחשית של מאסר בפועל. בנוסף, ציין בית המשפט כי 3 עדי אופי, שהכירו את הנאשם במסגרת הצבא, העידו לטובתו בבית המשפט וציינו שלא מדובר במעשה שאופייני לאורח חייו ואמרו שהנאשם הביע בפניהם חרטה על מעשיו.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

7. בטיעון הכללי נגד גזר הדין נטען כי קביעת מתחם הענישה על ידי בית משפט קמא נעדרת הנמקה כנדרש בסעיף 40' לחוק העונשין, ובית המשפט לא הפנה לפסיקה רלוונטית ולא הזכיר את גזרי הדין אותם הגישו הצדדים, כך שמתעוררת תחושה כי קביעתו הייתה שרירותית. עוד נטען כי מתחמי הענישה שנקבעו חורגים לחומרה ממדיניות הענישה הנהוגה, וכי בית המשפט שגה בכך שהקדיש עמוד 4

לשקול את שיקול הרתעת הרבים קודם שקבע את מתחם הענישה, במקום להתחשב בשיקול זה בשלב קביעת העונש בתוך המתחם שנקבע. לבסוף נטען כי יש להורות על ביטול רכיב הפיצויים לנפגעים, היות שהתביעה הבהירה כי היא איננה עותרת בנסיבות הענין לפיצויי הנפגעים וכי ככל הנראה נפלה טעות בגזר הדין, במסגרתו נכתב כי התביעה ביקשה להטיל פיצוי הולם לטובת המתלוננים.

אשר למערער 1, נטען כי חלקו בביצוע העבירה הוא הקטן ביותר וכי הוא לא נטל חלק בשלב המארב, הירי וההימלטות, ולפיכך עונשו צריך להיות נמוך משנקבע. כמו כן, נטען כי אמנם יש למערער 1 רישום פלילי, אולם הוא ישן ואינו מכביד כלל. לפיכך, שגה בית משפט קמא משקבע כי הרשעותיו מלמדות שאינו ירא מפני אימת הדין. לבסוף, נטען כי לא מדובר במי ששיקע עצמו בחיי העבריינות ויש להתחשב בנסיבותיו האישיות, בייחוד נוכח חלקו המצומצם באירוע.

אשר למערער 2, נטען כי בית משפט קמא שגה משלא הבחין בינו לבין המערער 3, אשר חלקו היחסי בביצוע העבירה גדול יותר. זאת מאחר שהמערער 2 היה מרוחק מאות מטרים מזירת האירוע; הוא לא עשה שימוש ברכוש "מבצעי" גנוב לצורך מילוט; וניתן להניח כי גם ללא נוכחותו הייתה מתבצעת הפעולה באין מפריע. כמו כן נטען שיש לראות במערער 2 כמי ש"לא היה בזירת האירוע".

אשר למערער 3, נטען כי אמנם חלקו גדול יותר מחלקו של המערער 2, אולם רף הענישה שנקבע בעניינו גבוה מאוד ביחס לרמת הענישה הנוהגת.

ולבסוף באשר למערער 4, נטען כי אמנם חלקו היחסי בביצוע העבירה הוא הגדול ביותר, אולם רף הענישה שנקבע בעניינו סוטה לחומרה באופן ניכר מהמתחם המקובל והראוי. כן נטען כי נוכח נסיבותיו האישיות של המערער 4, הבעת נכונותו ליטול חלק בתהליכי שיקום וחרטתו הכנה, יש להורות על ענישה ברף התחתון של מתחם הענישה המתאים.

8. מנגד, טענה באת כוח המדינה כי העונשים שהוטלו על המערערים אינם חורגים ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירת חבלה בכוונה מחמירה, הואיל והמדובר בחבורה של ארבעה עבריינים עם סממנים מובהקים של ארגון פשיעה, אשר תכננו את ביצוע העבירה לפרטים וביצעו בצוותא ירי של 25 כדורים במקום הומה. כן נטען כי יש לתת את הדעת על כך שהנזק הפוטנציאלי של האירוע מושא כתב האישום הוא חמור ביותר. צוין, כי בית משפט קמא לא קיבל את עמדת התביעה שיש להטיל עונש זהה על כל המערערים, אלא את עמדת הסנגוריה וקבע כי מתחם הענישה ייקבע בהתאם לחלקו היחסי של כל מערער. נטען כי המערער 1 אמנם לא נכח בזירת ביצוע הירי, ואולם הוא היה בין יוזמי המעשה ומתכנניו, וכי כל ניסיון להבחין בין המערערים 2 ו-3 הוא מלאכותי. באשר למערער 4, נטען כי הוא היה המבצע העיקרי, והעובדה שהיה לוחם ביחידה קרבית צריכה להוות דווקא נסיבה לחומרה, היות שניצל את הבנתו וניסיונו בנשק לשם ביצוע העבירה, ומאחר שהיה עליו להבין טוב מאחרים את משמעות מעשיו. לבסוף, נטען כי נוכח חומרת העבירה ונסיבותיה עיקר המשקל צריך להיות בהגנה על הציבור ובהרתעה ולא בנסיבותיהם האישיות של המערערים.

ולענין פסיקת הפיצויים למתלוננים, הובהר כי המדינה לא עתרה לפסיקת פיצויים נוכח העדר שיתוף הפעולה מצד המתלוננים, אך המדינה אינה רשאית לוותר במקום המתלוננים על הפיצויים. נוכח האמור, משאירה המדינה את שאלת הפיצויים לשיקול דעתו של בית משפט זה.

9. להשלמת התמונה יצוין כי נערכו תסקירים משלימים בעניינם של המערערים 2 ו- 4, אולם אלה לא מגלים נסיבות המצדיקות התחשבות לקולה.

דין והכרעה

10. כידוע, ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בגזר דין של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית ובולטת, או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן מהותי מרמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ע"פ 3060/15 אבו רגייג נ' מדינת ישראל (21.7.2015); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 3799/14 אבו שנב נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (17.8.2015)). איני סבור כי המקרה דנן נופל בגדר המקרים החריגים המצדיקים התערבות ערכאת הערעור.

11. בצדק קבע בית משפט קמא, כי חומרתה של העבירה לפי סעיף 329 לחוק העונשין בה הורשעו המערערים - חבלה בכוונה מחמירה - אשר בצידה עונש מאסר של 20 שנים, נגזרת מן הנסיבות. במקרה דנן, העבירה בוצעה על ידי חבורה ובמתווה פעולה של ארגון פשיעה. ארבעת המערערים תכננו יחד את ביצוע העבירה לפרטי פרטים, הצטיידו במסכות ובנשק, הטמינו את הנשק מבעוד מועד, נפגשו לילה לפני מועד ביצוע העבירה על מנת לתאם פרטים אחרונים ותיאמו עמדות ודרכי מילוט. נוסף על התכנון המוקפד, המערערים לא בחלו באמצעים וביצעו ירי מנשק אוטומטי של כ- 25 כדורים בצומת סואן בשעת בוקר, תוך שהם בוודאי מודעים לנזק הקטלני שעלול היה להיגרם ליושבי המכונית עליה ירו ולעוברי אורח בלתי מעורבים.

אירוע זה נראה כלקוח מסרט גנגסטרים הוליוודי, ועל בית המשפט מוטלת החובה להעביר מסר ברור בדבר חומרת התופעה והמעשים על ידי השתת ענישה מחמירה ומרתיעה על מנת למנוע את הפיכת המרחב הציבורי לשדה קרב ואת חייהם של עוברי האורח להפקר. השתת ענישה משמעותית ומרתיעה בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה איננה זרה לבית משפט זה. כך למשל בע"פ 11068/08 מדינת ישראל נ' סנקר (17.7.2010), החמיר בית משפט זה בעונשם של נאשמים שבבית המשפט המחוזי הושתו עליהם 8 שנות מאסר בפועל, והעמיד את עונשם על 10 שנות מאסר בפועל. וכך נאמר שם (פסקה 50):

"העבירות בהן הורשעו סנקר וגרלה הן חמורות במיוחד בשל סכנתם לציבור. השניים החלו להוציא לפועל את מזימתם לפגוע באחר היושב בבית קפה ולצדו אנשים נוספים, בנשק אוטומטי בעיבורה של עיר, באמצע היום, ברחוב הומה אדם. לא למותר לציין כי ליד אלפרון ישב באותה עת מאבטח חמוש, מה שהגדיל את הסכנה לפגיעה באחרים ואת החשש לכך שהאירוע יתפתח לדו-קרב בצהרי יום, לא בעיירה או.קיי קוראל במערב הפרוע אלא בעיר רמת גן. לא בכדי הגדירה התביעה מעשים אלה כ'פיגוע פלילי', ושומה על בית המשפט לתרום תרומתו במלחמה בתופעה זו, המערערת את הביטחון האישי של אזרחי המדינה ותושביה."

וראו גם ע"פ 9052/10 שטרית נ' מדינת ישראל (3.11.2011) שם נגזרו עונשים של 11 ו- 13 שנות מאסר בפועל על המערערים, ובית משפט זה לא מצא מקום להתערב בעונשים אלה.

12. גזר דינו של בית משפט קמא מפורט ומנומק היטב. בית המשפט אמנם לא התייחס במפורש בגזר דינו לפסקי הדין שהוגשו מטעם המערערים על מנת להצביע על מדיניות הענישה הנוהגת, אך ציין, בצדק, כי פסקי הדין בעבירה חבלה בכוונה מחמירה מגלים טווח רחב של ענישה המשתנה ממקרה למקרה על פי נסיבותיו. בית משפט קמא עמד עם זאת על מדיניות הענישה המחמירה

בעבירות אלימות כגון אלה, ובין היתר הביא מדברים שקבע בית משפט זה בע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (5.8.2013) -

"האלימות הגואה במקומותינו אינה גזירת-גורל ולא כורח המציאות. יש צורך לשנות את המאזן. במקום שאזרחים ישרים תמימי-דרך יקאו ויכאו, יחששו לביטחונם, יהיו אלה העבריינים האלימים - בכוח ובפועל - שאימת הדין תיפול עליהם, והם יירתעו מפני שימוש בנשק קר וחם לשם חיסול חשבונות בעשיית דין עצמית. שינוי המאזן - הסבת יראת האנשים התמימים לאימת אנשי-המדון - צריך להיעשות גם באכיפה ובענישה קשה."

13. העונש שהוטל על המערערים אינו מן הקלים אך הוא הולם את חומרת מעשיהם ואין כל עילה המצדיקה את התערבותו בעונשים שהושתו. אוסיף, כי גם עיון בפסקי הדין אליהם הפנו המערערים אינו מצביע על חריגה ממדיניות הענישה בעבירות אלה באשר הנסיבות במקרים אליהם הפנו המערערים שונות באופן מהותי מאשר בענייננו.

14. יש לדחות גם את הטענה לפיה יש להבחין בין חלקו היחסי של המערער 2 לבין חלקו של המערער 3. שני אלה שימשו כממלטים והורשעו כמבצעים בצוותא. שניהם מילאו תפקיד זהה וההבדל היחיד בין השניים, הנוגע לביצוע העבירה, הוא המרחק בו המתין כל אחד מהם מהמערער 4. למותר לומר כי בעובדה שהמערער 2 המתין כ- 150 מטר רחוק יותר מהמערער 3 אין כדי ליצור הבחנה רלבנטית ביניהם, ובצדק נקבע כי מתחם הענישה, כמו גם העונש בפועל, בעניינם של השניים זהה.

15. לבסוף, איני מוצא כל פגם בשיקול דעתו של בית משפט קמא אשר קבע כי בנסיבות דנן יש לתת מעמד בכורה לשיקולי הרתעה על פני נסיבותיהם האישיות של המערערים.

פסיקת הפיצויים

16. עם חקיקת חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, התחזקה התפיסה הרואה בדין הפלילי כדין שנועד להגן על החברה בכללותה אך גם על יחידה (רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418, פסקה 30 (2002); ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון, פסקה 5 (23.7.2009)). תפיסה זו באה לידי ביטוי, בין היתר, בעידוד השימוש בהוראת סעיף 77 לחוק העונשין, מכוחה ניתן לפסוק פיצויים לקורבנות עבירה (ע"פ 7033/04 יאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.09.2006)). הוראה זו נועדה להעניק סעד מידי לנפגע העבירה ולבטא הכרה חברתית בסבלו (ע"פ 6452/09 עלי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (22.7.2010); ע"פ 8745/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (30.11.2011)).

17. הפעלת הסמכות לפסיקת פיצויים לקרבן עבירה על ידי בית המשפט אינה טעונה בקשה של התביעה, וגם החוק אינו מתנה זאת בבקשה של התביעה ("הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו"). אמנם עתירת המדינה לפסיקת פיצויים ונימוקיה לכך יכולים להוות שיקול בבוא בית המשפט להחליט האם לפסוק פיצויים ובאיזה שיעור, אך אין היא תנאי לסמכותו של בית המשפט כאמור. על כן אין לקבל את טענתם של המערערים כי משנמנעה המדינה מלעתור לתשלום פיצויים, יש לבטל את הפיצויים אשר נפסקו על ידי בית משפט קמא. אמנם, נפלה שגגה בפסק דינו של בית משפט קמא אשר ציין כי המדינה עתרה

לתשלום פיצוי הולם לנפגעים, ואולם אין בעובדה זו כשלעצמה כדי לבסס את טענת המערערים לביטול הפיצויים בהם חויבו. המתלוננים כאן נפגעו מהירי שבוצע על ידי המערערים וסבלו פציעות גופניות, וזהו לכאורה מקרה מובהק המצדיק פסיקת פיצויים.

18. סוף דברי: אני סבור כי יש לדחות את הערעור, וכך אציע לחבריי כי נעשה.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט מ' מזוז.

ניתן היום, כ"ו באדר א' התשע"ו (6.3.2016).

